

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 27 maj 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – Europeisk arresteringsorder – Rambeslut 2002/584/RIF – Artikel 6.1 – Begreppet utfärdande rättslig myndighet – Europeisk arresteringsorder som utfärdas av riksåklagaren i en medlemsstat – Ställning – Garanti för oavhängighet”

I mål C-509/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Supreme Court (Högsta domstolen, Irland) genom beslut av den 31 juli 2018, som inkom till domstolen den 6 augusti 2018, i ett förfarande rörande verkställighet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats mot

PF,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice ordföranden R. Silva de Lapuerta, avdelningsordförandena A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Vilaras, T. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen, K. Jürimäe (referent) och C. Lycourgos samt domarna L. Bay Larsen, M. Safjan, D. Šváby, S. Rodin och I. Jarukaitis,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 26 mars 2019,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- PF, genom J. Ferry, BL, och R. Munro, SC, befullmäktigade av D. Rudden och E. Rudden, solicitors,
- Minister for Justice and Equality, genom J. Quaney, M. Browne, G. Hodge och A. Joyce, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av B.M. Ward, A. Hanrahan och J. Benson, BL, samt av P. Carroll, SC,
- Danmarks regering, genom P.Z.L. Ngo och J. Nymann-Lindegren, i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, inledningsvis genom T. Henze, J. Möller, M. Hellmann och A. Berg, samtliga i egenskap av ombud, därefter genom M. Hellmann, J. Möller och A. Berg, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: engelska.

- Frankrikes regering, genom D. Colas, D. Dubois och E. de Moustier, samtliga i egenskap av ombud,
- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av S. Faraci, avvocato dello Stato,
- Litauens regering, genom V. Vasiliauskienė, J. Prasauskienė, G. Taluntytė och R. Krasuckaitė, samtliga i egenskap av ombud,
- Ungerns regering, genom M.Z. Fehér och Z. Wagner, båda i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom M.K. Bulterman och J. Langer, båda i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom G. Hesse, K. Ibili och J. Schmoll, samtliga i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom R. Troosters, J. Tomkin och S. Grünheid, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 30 april 2019 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 6.1 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 (EUT L 81, 2009, s. 24) (nedan kallat rambeslut 2002/584).
- 2 Begäran har framställts inom ramen för verkställighet i Irland av en europeisk arresteringsorder som utfärdats den 18 april 2014 av Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras (Riksåklagaren i Republiken Litauen, nedan kallad Litauens riksåklagare) för lagföring i Litauen av PF.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skälen 5, 6, 8 och 10 i rambeslut 2002/584 har följande lydelse:
 - ”(5) Målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa har medfört att behovet av utlämning mellan medlemsstaterna har försvunnit, och att det skall ersättas av ett system för överlämnande mellan rättsliga myndigheter. De nuvarande förfarandena för utlämning är komplicerade och riskerar att ge upphov till förseningar, vilket kan avhjälpas genom införande av ett nytt förenklat system för överlämnande av dömda eller misstänkta personer för verkställighet av domar eller lagföring. De traditionella samarbetsförbindelser mellan medlemsstaterna som hittills varit rådande bör ersättas av ett system med fri rörlighet för straffrättsliga avgöranden, såväl preliminära som slutliga, i ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.
 - (6) Den europeiska arresteringsorder som införs genom detta rambeslut utgör den första konkreta åtgärde[n] på det straffrättsliga området rörande principen om ömsesidigt erkännande, vilken Europeiska rådet har kallat en 'hornsten' i det rättsliga samarbetet.

...

(8) Beslut om verkställighet av en europeisk arresteringsorder måste kontrolleras i tillräcklig omfattning, vilket innebär att en rättslig myndighet i den medlemsstat där den eftersökta personen har gripits måste fatta beslutet om huruvida han eller hon skall överlämnas.

...

(10) Systemet med en europeisk arresteringsorder vilar på en hög grad av förtroende mellan medlemsstaterna. Tillämpningen av systemet får avbrytas endast om en medlemsstat allvarligt och ihållande åsidosätter de principer som fastställs i artikel 6.1 [EU], vilket fastslagits av rådet med tillämpning av artikel 7.1 [EU], och med de följder som avses i punkt 2 i samma artikel.”

4 I artikel 1 i rambeslutet, med rubriken ”Skyldighet att verkställa en europeisk arresteringsorder”, föreskrivs följande:

”1. Den europeiska arresteringsordern är ett rättsligt avgörande, utfärdat av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat skall gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd.

2. Medlemsstaterna skall verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i detta rambeslut.

3. Detta rambeslut påverkar inte skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 [EU].”

5 I artiklarna 3, 4 och 4a i rambeslutet anges de fall i vilka verkställighet av den europeiska arresteringsordern ska eller får vägras. I artikel 5 i rambeslutet föreskrivs de garantier som ska lämnas av den utfärdande staten i särskilda fall.

6 I artikel 6 i rambeslut 2002/584, med rubriken ”Fastställande av de behöriga myndigheterna”, föreskrivs följande:

”1. Den utfärdande rättsliga myndigheten är den rättsliga myndighet i den utfärdande medlemsstaten som är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning.

2. Den verkställande rättsliga myndigheten är den rättsliga myndighet i den verkställande medlemsstaten som är behörig att verkställa den europeiska arresteringsordern enligt den verkställande medlemsstatens lagstiftning.

3. Varje medlemsstat skall underrätta rådets generalsekretariat om den, enligt sin nationella lagstiftning, behöriga rättsliga myndigheten.”

Irländsk rätt

7 European Arrest Warrant Act 2003 (2003 års irländska lag om en europeisk arresteringsorder), i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet (nedan kallad EAW Act), införlivar rambeslut 2002/584 med irländsk rätt. I section 2.1 första stycket EAW Act föreskrivs följande:

”Rättslig myndighet’ innebär den domare, tjänsteman eller annan person som enligt lagstiftningen i medlemsstaten i fråga har behörighet att utföra samma eller liknande uppgifter som dem som enligt section 33 utförs av en domstol i [Irland].”

8 I section 20 EAW Act föreskrivs följande:

”1) I förfaranden i vilka denna lag är tillämplig får High Court [(Överdomstolen i brottmål, Irland)], om den dokumentation eller de uppgifter som inkommit till den enligt High Courts mening inte är tillräckliga för att göra det möjligt för den att utföra sina uppgifter enligt denna lag, begära att den utfärdande rättsliga myndigheten eller den utfärdande staten, i den mån detta är lämpligt, ska inkomma med sådan ytterligare dokumentation eller sådana uppgifter som High Court fastställer, inom den tidsfrist High Court fastställer.

2) Statens centralmyndighet får, om den anser att den dokumentation eller de uppgifter som inkommit enligt denna lag inte är tillräckliga för att göra det möjligt för den eller för High Court att utföra sina uppgifter enligt denna lag, begära att den utfärdande rättsliga myndigheten eller den utfärdande staten, i den mån detta är lämpligt, ska inkomma med sådan ytterligare dokumentation eller sådana uppgifter som centralmyndigheten fastställer, inom den tidsfrist centralmyndigheten fastställer. ...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

9 Den 18 april 2014 framställdes en begäran om att PF, som är litauisk medborgare, skulle överlämnas med stöd av en europeisk arresteringsorder som utfärdats av Litauens riksåklagare. Begäran framställdes för att PF skulle kunna lagföras för gärningar som han ska ha begått under år 2012 och som enligt åklagaren ska kvalificeras som ”väpnat rån”.

10 PF överklagade till High Court (Överdomstolen i brottmål) och gjorde gällande att den europeiska arresteringsordern inte var giltig. Han gjorde därvid bland annat gällande att Litauens riksåklagare inte är en ”rättslig myndighet” i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584.

11 PF åberopade till stöd för sin sak ett rättsutlåtande som hade upprättats av en litauisk advokat. Detta rättsutlåtande ger enligt PF bland annat vid handen att i Republiken Litauen är det enbart domstolarna som enligt artikel 109 i landets konstitution är behöriga att utöva rättskipning. Litauens riksåklagare är den högst uppsatta åklagaren i Litauen. Riksåklagaren är åklagare och oavhängig både i förhållande till den dömande makten och i förhållande till den verkställande makten. Vad avser åklagare föreskrivs det i artikel 118 i konstitutionen att de har i uppgift att samordna och leda förundersökningar och att väcka åtal. Enligt rättspraxis från Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (Konstitutionsdomstolen i Republiken Litauen) har en åklagare emellertid inte till uppgift att utöva rättskipning och åklagaren har inte heller några rättskipningsrelaterade göromål under förundersökningen.

12 Mot denna bakgrund vände sig High Court (Överdomstolen i brottmål) till Litauens riksåklagare via den irländska centralmyndigheten med begäran om upplysningar om riksåklagarens ställning såsom ”rättslig myndighet”, särskilt mot bakgrund av vad som slagits fast i dom av den 10 november 2016, Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858), och dom av den 10 november 2016, Özçelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860).

13 Litauens riksåklagare lämnade följande svar:

”Litauens riksåklagare är oavhängig både i förhållande till den verkställande makten och i förhållande till justitieministern.

Republiken Litauens åklagarmyndighet ... består av [Litauens riksåklagare] och länsåklagarna. Den litauiska åklagarmyndigheten samordnar och leder förundersökningar och väcker för statens räkning åtal vid brott. Dessa bestämmelser återfinns i artikel 118 i Republiken Litauens konstitution.”

- 14 High Court (Överdomstolen i brottmål) fann den 27 februari 2017 att Litauens riksåklagare är en "rättslig myndighet" i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584, och förordnade att PF skulle överlämnas.
- 15 PF överklagade domen från High Court (Överdomstolen i brottmål) till Court of Appeal (Appellationsdomstolen, Irland) som avtog överklagandet den 20 oktober 2017. Court of Appeal slog fast att Litauens riksåklagare är en "rättslig myndighet" i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 16 Supreme Court (Högsta domstolen, Irland), som är den domstol som begärt förhandsavgörande från EU-domstolen, meddelade prövningstillstånd och förordnade att domen från Court of Appeal (Appellationsdomstolen) fick överklagas.
- 17 Enligt Supreme Court (Högsta domstolen) framstår det – mot bakgrund av EU-domstolens praxis i dom av den 29 juni 2016, Kossowski (C-486/14, EU:C:2016:483), dom av den 10 november 2016, Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858), dom av den 10 november 2016, Özçelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860) och dom av den 10 november 2016, Kovalkovas (C-477/16 PPU, EU:C:2016:861) – som oklart om Litauens riksåklagare kan kvalificeras som "rättslig myndighet" i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584.
- 18 Enligt Supreme Court (Högsta domstolen) framgår det av EU-domstolens praxis att det som är av avgörande betydelse i denna fråga är om det aktuella organet är att anse som en myndighet som deltar i rättskipningen i straffrättsliga förfaranden i en medlemsstat. I nämnda praxis uppställs emellertid inte några klara kriterier för prövningen av om en enhet har till uppgift att utöva rättskipning eller i uppdrag att delta i rättskipningen i rättsordningen i en medlemsstat.
- 19 Enligt den hänskjutande domstolen uppkommer i detta avseende frågan om man – mot bakgrund av att begreppet "rättslig myndighet" utgör ett självständigt unionsrättsligt begrepp – vid prövningen av frågan om Litauens riksåklagare deltar i rättskipningen endast ska beakta nationell rätt i den aktuella medlemsstaten. Enligt den hänskjutande domstolen framstår det dessutom som oklart huruvida det har ett tillräckligt nära samband med rättskipningen att leda förundersökningar och väcka åtal för att den åklagare som har i uppdrag att göra detta men som är oavhängig i förhållande till den dömande makten enligt nationell rätt ska kunna anses vara en "rättslig myndighet" i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584.
- 20 Mot denna bakgrund beslutade Supreme Court (Högsta domstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:
- 1) Är kriterierna enligt vilka det ska fastställas huruvida en åklagare, som utsetts till 'utfärdande rättslig myndighet' i den mening som avses i artikel 6.1 [i rambeslut 2002/584], är en rättslig myndighet enligt den självständiga betydelsen av det begreppet i nämnda bestämmelse att denne 1) ska vara oavhängig i förhållande till den verkställande makten och 2) ska anses utöva rättskipning eller delta i rättskipningen i sitt eget rättssystem?
 - 2) Om den första frågan besvaras nekande, enligt vilka kriterier ska en nationell domstol fastställa huruvida en åklagare som utsetts till 'utfärdande rättslig myndighet' i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584 är en 'rättslig myndighet' i den mening som avses i artikel 6.1?
 - 3) I den mån kriterierna innefattar ett krav på att åklagaren utövar rättskipning eller deltar i rättskipningen, ska detta krav prövas utifrån den ställning åklagaren har i sitt eget rättssystem eller utifrån vissa objektiva kriterier? Om prövningen ska ske utifrån objektiva kriterier, vilka är då dessa kriterier?
 - 4) Är [Litauens riksåklagare] en rättslig myndighet enligt den självständiga betydelsen av det begreppet i artikel 6.1 i [rambeslut 2002/584]?"

Prövning av tolkningsfrågorna

- 21 EU-domstolen kommer att pröva tolkningsfrågorna gemensamt. Den hänskjutande domstolen har ställt frågorna för att få klarhet i huruvida begreppet "[d]en utfärdande rättsliga myndigheten" i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584 ska tolkas så, att begreppet omfattar riksåklagaren i en medlemsstat som – samtidigt som riksåklagaren i organisatoriskt hänseende är oavhängig i förhållande till den dömande makten – är behörig att väcka åtal och är oavhängig i förhållande till den verkställande makten.
- 22 Inledningsvis erinrar EU-domstolen om följande. Såväl principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna som principen om ömsesidigt erkännande, som i sig grundar sig på det ömsesidiga förtroendet mellan dessa, har en grundläggande betydelse inom unionsrätten, eftersom det tack vare dessa principer är möjligt att skapa och upprätthålla ett område utan inre gränser. Närmare bestämt innebär principen om ömsesidigt förtroende, särskilt när det gäller området med frihet, säkerhet och rättvisa, att var och en av medlemsstaterna, förutom under exceptionella omständigheter, har en skyldighet att utgå från att alla de andra medlemsstaterna iakttar unionsrätten och särskilt de grundläggande rättigheter som erkänns i unionsrätten (dom av den 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality (Brister i domstolssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 36 och där angiven rättspraxis).
- 23 Vad särskilt gäller rambeslut 2002/584 framgår det av skäl 6 däri att den europeiska arresteringsorder som införs genom rambeslutet utgör den första konkreta åtgärden på det straffrättsliga området rörande principen om ömsesidigt erkännande.
- 24 Denna princip kommer till uttryck i artikel 1.2 i rambeslutet. Där instiftas en regel om att medlemsstaterna är skyldiga att verkställa varje europeisk arresteringsorder utifrån principen om ömsesidigt erkännande och i enlighet med bestämmelserna i rambeslutet. Det innebär att de verkställande rättsliga myndigheterna i princip har möjlighet att vägra att verkställa en sådan order endast om de kan åberopa något av de skäl till att vägra verkställighet som på ett uttömmande sätt räknas upp i artiklarna 3, 4 och 4a i rambeslutet och att de enda villkor som får uppställas för verkställighet av en europeisk arresteringsorder är de villkor som på ett uttömmande sätt anges i artikel 5 i nämnda rambeslut. Det betyder att medan verkställighet av en europeisk arresteringsorder utgör huvudregeln, har möjligheten att vägra verkställighet utformats som ett undantag som ska tolkas restriktivt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality (Brister i domstolssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 25 Dock förutsätter principen om ömsesidigt erkännande att det enbart är europeiska arresteringsorder, i den mening som avses i artikel 1.1 i rambeslut 2002/584, som ska verkställas i enlighet med bestämmelserna i rambeslutet. Det framgår av nämnda artikel att en europeisk arresteringsorder utgör ett "rättsligt avgörande" vilket innebär att den måste ha utfärdats av en "rättslig myndighet" i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslutet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 november 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, punkt 28, och dom av den 10 november 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punkt 29).
- 26 I artikel 6.1 i rambeslutet föreskrivs att den utfärdande rättsliga myndigheten är den rättsliga myndighet i den utfärdande medlemsstaten som är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning.
- 27 I enlighet med principen om processuell autonomi får medlemsstaterna visserligen enligt sin nationella lagstiftning fastställa den "rättsliga myndighet" som är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder. Innebörden och räckvidden av detta begrepp får emellertid inte tolkas av varje enskild medlemsstat efter eget skön (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 november 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, punkterna 30 och 31, och dom av den 10 november 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punkterna 31 och 32).

- 28 Detta begrepp ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela unionen. En sådan tolkning ska enligt EU-domstolens fasta praxis ske med beaktande av såväl lydelsen av artikel 6.1 i rambeslut 2002/584, det sammanhang bestämmelsen förekommer i som det ändamål som eftersträvas med rambeslutet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 november 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, punkt 32, och dom av den 10 november 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punkt 33).
- 29 För det första har EU-domstolen tidigare slagit fast att orden ”rättslig myndighet” i denna bestämmelse inte endast pekar ut domstolarna i en medlemsstat, utan att de kan täcka in de myndigheter som deltar i rättskipningen i straffrättsliga förfaranden i medlemsstaten i en vidare bemärkelse, till skillnad från bland annat ministerier eller polismyndigheten vilka är hänförliga till den verkställande makten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 november 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, punkterna 33 och 35, och dom av den 10 november 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punkterna 34 och 36).
- 30 Begreppet ”rättslig myndighet” i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584 kan således omfatta de myndigheter i en medlemsstat som – utan att det nödvändigtvis måste vara fråga om domare eller domstolar – deltar i rättskipningen i straffrättsliga förfaranden i den medlemsstaten.
- 31 Denna tolkning vinner för det första stöd av det sammanhang i vilket artikel 6.1 i rambeslut 2002/584 förekommer. Rambeslutet är ett instrument för det straffrättsliga samarbetet. Detta samarbete bygger på principen om ömsesidigt erkännande inte endast av slutliga avgöranden som meddelats av brottmålsdomstolar, utan i vidare bemärkelse av avgöranden som meddelats av medlemsstaternas rättsliga myndigheter i straffrättsliga förfaranden, däribland avgöranden i samband med väckande av åtal.
- 32 Det straffrättsliga samarbetet – såsom det var utformat enligt artikel 31 EU som utgör den rättsliga grunden för rambeslut 2002/584 – avsåg nämligen bland annat samarbete mellan medlemsstaternas rättsliga myndigheter såväl avseende förfarandet som avseende verkställighet av avgöranden.
- 33 Begreppet ”förfarande” ska förstås i vid bemärkelse. Detta begrepp kan omfatta det straffrättsliga förfarandet i dess helhet, det vill säga den del av förfarandet som föregår brottmålet, brottmålet i sig samt verkställigheten av det slutliga avgörande som meddelats av en brottmålsdomstol mot någon som hålls ansvarig för ett brott.
- 34 Denna tolkning vinner stöd av ordalydelsen av artikel 82.1 d FEUF. Denna bestämmelse har ersatt artikel 31 EU och däri föreskrivs numera att det straffrättsliga samarbetet ska bygga på samarbetet mellan rättsliga eller likvärdiga myndigheter i medlemsstaterna inom ramen för lagföring och verkställighet av avgöranden.
- 35 Nyssnämnda tolkning vinner för det andra även stöd av det mål som eftersträvas med rambeslut 2002/584. Det framgår av skäl 5 i rambeslutet att målet med rambeslutet är att införa ett system med fri rörlighet för straffrättsliga avgöranden, såväl preliminära som slutliga, i ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.
- 36 Syftet med rambeslut 2002/584 är – genom inrättandet av ett förenklat och effektivt system för överlämnande av personer som har dömts eller misstänks för brott – att underlätta och påskynda det rättsliga samarbetet för att uppnå målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, på grundval av den höga grad av förtroende som ska finnas mellan medlemsstaterna enligt principen om ömsesidigt erkännande (dom av den 22 december 2017, Ardic, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, punkt 69 och där angiven rättspraxis).

- 37 Den europeiska arresteringsordern kan således avse två olika situationer, vilket framgår av artikel 1.1 i rambeslut 2002/584. Således kan en europeisk arresteringsorder utfärdas dels för lagföring i den utfärdande medlemsstaten, dels för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd i denna medlemsstat (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 oktober 2010, B, C-306/09, EU:C:2010:626, punkt 49).
- 38 Den europeiska arresteringsordern underlättar således den fria rörligheten för rättsliga avgöranden som meddelats före dom och som avser åtgärder i samband med lagföring. Mot denna bakgrund finner EU-domstolen att de myndigheter som enligt nationell rätt är behöriga att meddela sådana avgöranden kan omfattas av rambeslutets tillämpningsområde.
- 39 Punkterna 29–38 ovan ger vid handen att en myndighet (såsom en åklagare) – som i ett straffrättsligt förfarande är behörig att vidta åtgärder i samband med lagföring av en brottsmisstänkt person så att åtal kan väckas vid domstol – ska anses delta i rättskipningen i den berörda medlemsstaten.
- 40 I förevarande fall framgår det av handlingarna i målet vid EU-domstolen att Litauens riksåklagare har en väsentlig roll vid handläggningen av straffrättsliga förfaranden i landet.
- 41 Den litauiska regeringen har i detta avseende lämnat följande uppgifter i sitt skriftliga yttrande: Enligt artikel 118 i Republiken Litauens konstitution har åklagarmyndigheten till uppgift att bland annat samordna och leda förundersökningar samt att vidta åtgärder i samband med myndighetsutövning. Enligt praxis från Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (Konstitutionsdomstolen i Republiken Litauen) har åklagarmyndigheten exklusiv behörighet i detta avseende. Mot bakgrund av dessa uppgifter finner EU-domstolen att Litauens riksåklagare allmänt sett har till uppgift att inom ramen för ett straffrättsligt förfarande vidta de åtgärder som erfordras inför den domstolsprövning som ska företas av brottmålsdomstolarna i landet.
- 42 Mot denna bakgrund anser EU-domstolen att Litauens riksåklagare kan anses delta i rättskipningen i straffrättsliga förfaranden i nämnda medlemsstat.
- 43 För det andra erinrar EU-domstolen om att syftet med rambeslut 2002/584 är att inrätta ett förenklat system för direkt överlämnande mellan rättsliga myndigheter, som ska ersätta det traditionella samarbetsystemet mellan suveräna stater – vilket förutsätter ingripanden och bedömningar från den politiska maktens sida – för att säkerställa fri rörlighet för rättsliga avgöranden i straffrättsliga frågor, inom området med frihet, säkerhet och rättvisa (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 november 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punkt 41).
- 44 När en europeisk arresteringsorder har utfärdats med syftet att en annan medlemsstat ska gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring, ska denna person i det första skedet av förfarandet redan ha kommit i åtnjutande av processrättsliga skyddsregler och grundläggande rättigheter, vilka det ankommer på den rättsliga myndigheten i den utfärdande medlemsstaten att säkerställa skyddet av enligt tillämplig nationell rätt, bland annat i syfte att utfärda en nationell arresteringsorder (dom av den 1 juni 2016, Bob-Dogi, C-241/15, EU:C:2016:385, punkt 55).
- 45 Systemet med en europeisk arresteringsorder innehåller således två nivåer av skydd för de processuella rättigheter och grundläggande rättigheter som den eftersökta personen ska åtnjuta. Det rättsliga skyddet på den första nivån, det vill säga vid antagandet av ett nationellt rättsligt avgörande, såsom en nationell arresteringsorder, kompletteras nämligen av skyddet på den andra nivån, det vill säga när den europeiska arresteringsordern utfärdas, vilket kan komma att ske kort tid efter det att nämnda nationella rättsliga avgörande har meddelats (dom av den 1 juni 2016, Bob-Dogi, C-241/15, EU:C:2016:385, punkt 56).

- 46 Vad gäller en åtgärd, såsom en europeisk arresteringsorder, som kan begränsa den rätt till frihet som den berörda personen har och som har stadfäst i artikel 6 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, innebär detta skydd att ett avgörande ska meddelas på i vart fall den ena av dessa båda skyddsnivåer för att det ska kunna anses uppfylla de krav som uppställs inom ramen för ett effektivt domstolsskydd.
- 47 När behörigheten att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt lagstiftningen i den utfärdande medlemsstaten tillkommer en myndighet som deltar i rättskipningen i medlemsstaten men som varken är en domare eller en domstol, ska således det nationella rättsliga avgörandet – såsom en nationell arresteringsorder – som den europeiska arresteringsordern hänför sig till uppfylla dessa krav.
- 48 När dessa krav är uppfyllda så utgör det en garanti för den verkställande rättsliga myndigheten att beslutet att utfärda en europeisk arresteringsorder för lagföring har meddelats inom ramen för ett nationellt förfarande som står under domstolskontroll, och att den som är föremål för den nationella arresteringsordern har kommit i åtnjutande av alla de skyddsregler som gäller för detta slags beslut, bland annat de skyddsregler som följer av de grundläggande rättigheter och grundläggande rättsprinciper som avses i artikel 1.3 i rambeslut 2002/584.
- 49 Den i punkt 45 ovan nämnda andra skyddsnivån för den berördes rättigheter innebär att den rättsliga myndighet som enligt nationell rätt är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder särskilt kontrollerar att erforderliga villkor för utfärdandet är uppfyllda och prövar huruvida utfärdandet är proportionerligt mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 november 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punkt 47).
- 50 Det är nämligen den i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584 angivna ”utfärdande rättsliga myndigheten” – det vill säga det organ som i slutändan beslutar att utfärda en europeisk arresteringsorder – som ska säkerställa denna andra skyddsnivå. Detta gör sig även gällande då denna europeiska arresteringsorder grundas på ett nationellt avgörande som meddelats av en domare eller en domstol.
- 51 Den ”utfärdande rättsliga myndigheten” i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584 ska således kunna fullgöra denna uppgift på ett objektivt sätt – med beaktande av samtliga omständigheter som talar till den berörda personens för- och nackdel – och utan att riskera att den då den fattar sitt beslut påtvingas yttre påbud eller anvisningar, särskilt från den verkställande makten. Således ska det inte råda något tvivel om att det är den rättsliga myndigheten, och inte den verkställande makten, som i slutändan är den som fattar beslut om att utfärda en europeisk arresteringsorder (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 november 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punkt 42).
- 52 Den utfärdande rättsliga myndigheten ska således kunna garantera för den verkställande rättsliga myndigheten att den – mot bakgrund av de skyddsregler som föreskrivs i den utfärdande medlemsstatens rättsordning – agerar på ett oavhängigt sätt då den utfärdar en europeisk arresteringsorder. Det är med tanke på denna oavhängighet påkallat att det finns föreskrifter och organisatoriska bestämmelser som säkerställer att den utfärdande rättsliga myndigheten, då den beslutar om att utfärda en europeisk arresteringsorder, inte riskerar att påtvingas bland annat anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten.
- 53 När behörigheten att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt lagstiftningen i den utfärdande medlemsstaten tillkommer en myndighet som deltar i rättskipningen i medlemsstaten men som inte är en domstol, så ska beslutet att utfärda en sådan arresteringsorder – bland annat vad avser frågan om beslutet är proportionerligt eller ej – i medlemsstaten kunna överklagas till domstol på ett sätt som till fullo uppfyller de krav som uppställs inom ramen för ett effektivt domstolsskydd.

- 54 I förevarande mål framgår det av den litauiska regeringens skriftliga yttrande att i Litauen är det riksåklagaren som i sista hand är den som har ansvaret för att utfärda en europeisk arresteringsorder. Litauens riksåklagare agerar då begäran därom framställts av den åklagare som handlägger det ärende där det begärs att den berörda personen ska överlämnas. Inom ramen för sin behörighet kontrollerar Litauens riksåklagare om förutsättningarna är uppfyllda för att en europeisk arresteringsorder ska kunna utfärdas. Riksåklagaren kontrollerar därvid särskilt om det finns ett verkställbart domstolsbeslut om häktning av personen; ett sådant beslut ska enligt litauisk rätt meddelas av en förundersökningsdomare eller domstol.
- 55 Den litauiska regeringen har i sitt skriftliga yttrande även uppgett att litauiska åklagare vid sin tjänsteutövning är oavhängiga enligt Republiken Litauens konstitution, särskilt enligt artikel 118 tredje stycket däri, och enligt bestämmelserna i Lietuvos Respublikos prokuratūros istatymas (lagen om åklagarväsendet i Republiken Litauen). I och med att Litauens riksåklagare har ställning som åklagare, så är riksåklagaren oavhängig enligt ovan. Detta gör det möjligt för riksåklagaren att vid sin tjänsteutövning vidta åtgärder utan påtryckningar utifrån, bland annat från den verkställande makten. Detta är särskilt fallet då riksåklagaren – som i det nationella målet – beslutar om att utfärda en europeisk arresteringsorder så att den berörda personen ska kunna lagföras. Riksåklagaren är därvid även skyldig att se till att personens rättigheter iakttas.
- 56 Mot bakgrund av dessa uppgifter framgår det att Litauens riksåklagare kan kvalificeras som ”utfärdande rättslig myndighet” i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584; utöver vad som angetts i punkt 42 ovan innebär riksåklagarens ställning i Litauen nämligen att riksåklagaren inte bara kan fullgöra sitt ämbete på ett objektivt sätt utan även att riksåklagaren är oavhängig gentemot den verkställande makten då beslut fattas om att utfärda en europeisk arresteringsorder. Med detta sagt är det utifrån utredningen i målet vid EU-domstolen inte möjligt att veta huruvida åklagarens beslut att utfärda en europeisk arresteringsorder kan överklagas på ett sätt som till fullo uppfyller de krav som uppställs inom ramen för ett effektivt domstolsskydd, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.
- 57 Mot denna bakgrund ska tolkningsfrågorna besvaras på följande sätt. Begreppet ”[d]en utfärdande rättsliga myndigheten” i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584 ska tolkas så, att begreppet omfattar riksåklagaren i en medlemsstat som – samtidigt som riksåklagaren i organisatoriskt hänseende är oavhängig i förhållande till den dömande makten – är behörig att väcka åtal och vars ställning i medlemsstaten säkerställer att riksåklagaren är oavhängig i förhållande till den verkställande makten då beslut fattas om att utfärda en europeisk arresteringsorder.

Rättegångskostnader

- 58 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Begreppet ”[d]en utfärdande rättsliga myndigheten” i artikel 6.1 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009, ska tolkas så, att begreppet omfattar riksåklagaren i en medlemsstat som – samtidigt som riksåklagaren i organisatoriskt hänseende är oavhängig i förhållande till den dömande makten – är behörig att väcka åtal och vars ställning i medlemsstaten säkerställer att riksåklagaren är oavhängig i förhållande till den verkställande makten då beslut fattas om att utfärda en europeisk arresteringsorder.

Underskrifter